

Instruktion för uppföljning av regionalt åtgärdsprogram för miljömålen

Länsstyrelsen Skåne, har i dialog med aktörer i Skåne, tagit fram ett regionalt åtgärdsprogram, *Tillsammans för ett hållbart Skåne*, som ett underlag för det samlade arbetet för att nå miljömålen i länet.

Under mars – maj 2023 genomför Länsstyrelsen Skåne en första uppföljning av detta program för att få en lägesbild av genomförandet av åtgärdsprogrammet. Uppföljningen av kommunernas åtgärdsarbete ska redovisas i Åtgärdswebben, ett webbaserat verktyg för uppföljning och redovisning av åtgärder som har utvecklats av länsstyrelserna gemensamt, senast den 31 maj 2023. Åtgärdswebben användes vid tidigare uppföljningar 2019 och 2021 genom att minst en person i respektive kommun samordnade och redovisade kommunens uppföljning i Åtgärdswebben. Respektive kommun bör även denna gång utse minst en person till denna uppgift.

För att underlätta intern samordning och inrapportering av kommunernas uppföljning i Åtgärdswebben har Länsstyrelsen Skåne tagit fram detta arbetsdokument. Dokumentet är uppdelat efter åtgärdsprogrammets fyra prioriterade områden och innehåller endast de åtgärder där kommunerna lyfts fram som en huvudaktör för genomförandet, se prioriterade områden och åtgärder under följande fyra bladflikar.

I *kolumn G* (genomförandegrad) under respektive bladflik ska du ange genomförandegraden för en åtgärd genom att välja ett alternativ ur flervalslistan som du får fram genom att markera den ruta du ska fylla i och klicka på pilen som då dyker upp. Det är även obligatoriskt att beskriva åtgärdsarbetet i fritext i *kolumn H* (beskriv åtgärdsarbetet). Det är frivilligt att lägga till egna kommentarer i *kolumn I*, men använd vid behov gärna denna kolumn för att ytterligare kommentera genomförandegraden.

Bedömning av genomförandegrad för åtgärdsarbetet

Uppföljningen utgår ifrån att respektive kommun gör en bedömning av genomförandegraden av de åtgärder som är relevanta för kommunen enligt nedanstående gradering:

G: Åtgärden är genomförd helt eller i huvudsak, alternativt pågår kontinuerligt. (3)

H: Åtgärden är genomförd till hälften eller mer. (2)

P: Åtgärden är påbörjad men ej till hälften genomförd. (1)

E: Ej påbörjad. (0)

Ej relevant. (räknas inte)

Hur redovisar jag bedömningen av genomförandegrad för åtgärder?

Kolumn F innehåller en vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande. I kolumnen anges vad som bör vara genomfört för att genomförandegraden ska bedömas som "G". Genomförandegraden för en åtgärd bör därför bedömas i relation till denna vägledning.

För de flesta åtgärder gör du en bedömning enligt ovanstående skala för genomförandegrad och redovisar den direkt i Åtgärdswebben. Några åtgärder är dock komplexa och består av flera delåtgärder. Samtidigt kan endast en genomförandegrad anges för respektive åtgärd i Åtgärdswebben. Därför behöver du göra en sammanvägd bedömning av genomförandegraden för dessa åtgärder genom att vikta genomförandet för de delåtgärder som är relevanta för din kommun inom åtgärden. I *kolumn F* (vägledning)

redovisas vilka delåtgärder som bör bedömas för respektive åtgärd. För att göra en viktning använder du viktningstalen som anges inom parentes efter respektive genomförandegrad ovan (ett tal mellan 3 och 0). När du har bedömt genomförandegraden för relevanta delåtgärder summerar du viktningstalen och dividerar sedan med antalet delåtgärder som du har bedömt. Då får du fram en sammanvägd genomförandegrad som representerar ett medeltal för hela åtgärden och som du sedan ska redovisa i Åtgärdswebben tillsammans med en kort beskrivning av åtgärdsarbetet. Ange gärna också bedömningarna för delåtgärderna i beskrivningen av arbetet för åtgärden. Se också konkret exempel nedan.

Exempel på hur du viktat genomförandegraden för en åtgärd med flera delåtgärder.

Exempelåtgärd: Förebyggande av avfall och ökat återbruk

Åtgärden består av fyra delåtgärder enligt nedan vilka bör bedömas.

- A) Det systematiska arbetet med att förebygga avfall stärks inom alla verksamheter, genom en analys av varför avfall uppstår och vad som kan göras för att minska avfallet. Prioriterade avfallsslag är elektronik, mat, textil, plast och byggavfall. Framtagna vägledningarna fortsätter spridas och kan fungera som underlag för arbetet. *Bedömning: G = 3*
- B) Den regionala samverkan för arbetet med förebyggande av avfall stärks. Goda exempel sprids i länet. *Bedömning: P = 1*
- C) Hushållen informeras om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras. *Bedömning: H = 2*
- D) Koncept för ökat delande och återbruk utvecklas i kommunerna. *Bedömning: H = 2*

Summera bedömningarna för delåtgärderna A till D: $3+1+2+2=8$

Dividera med antalet bedömda delåtgärder: $8/4=2$. Detta ger en sammanvägd genomförandegrad för åtgärden motsvarande H. Redovisa H som genomförandegrad för åtgärden i Åtgärdswebben (alternativt i avsedd ruta i detta dokument). Ange också genomförandegraden för delåtgärderna A till D i beskrivningen av åtgärdsarbetet.

Obs! Om summan för en åtgärd blir t ex 2,5 avrundas bedömningen nedåt till 2, dvs H istället för G.

Lycka till!

HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
Stadsplanering			
18417	HS2	<p>Utvecklad tvärsektoriell planering för sociala, hälsomässiga och miljömässiga aspekter</p> <p>Formerna för tvärsektoriell planering utvecklas för att ta utgångspunkt i, analysera och väga in sociala, hälsomässiga och miljömässiga aspekter, framförallt i kommunernas tidiga planeringsskeden och i arbetet med kommunens översiktliga planering. Kommunernas arbete bör inledningsvis fokusera på hur den egna organisationen och samverkanskulturen ger förutsättningar i planeringsprocessen för bred intern och extern samverkan samt för att ta tillvara intern och extern kompetens kring sociala, hälsomässiga och miljömässiga aspekter.</p>	Kommuner
18418	HS3	<p>Miljö- och hållbarhetskrav i riktlinjer för markanvisning av ny bebyggelse</p> <p>Miljö- och sociala hållbarhetsaspekter bör lyftas in i kommunernas riktlinjer för markanvisning. Detta för att miljöaspekter och social hållbarhet ska uppmärksammas och beskrivas i samband med att kommunen fördelar mark till byggherrar.</p>	Kommuner
18419	HS4	<p>God gestaltad livsmiljö av allmänna platser</p> <p>Vid förändringar av platser som är allmänt tillgängliga, oavsett huvudmannaskap, ska kommunen i samverkan med andra aktörer säkerställa att miljön görs tillgängliga för alla. Det gäller allt från ytor för lek och spel, platser för möten, gröna områden såväl som där människor rör sig till fots eller cykel. För att åstadkomma detta krävs samstämmighet kring gestaltungsarbetet och i förvaltningsskedet.</p>	Kommuner
18420	HS5	<p>Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet bevaras, används och utvecklas</p> <p>Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas. Översiktsplaner ska redovisa och ge vägledning till hur kommunen avser att bevara, använda och utveckla sådana miljöer.</p>	Kommuner

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
Buller			
18421	HS6	<p>Minskade störningar av trafikbuller i befintliga boendemiljöer</p> <p>Befintliga bullerutsatta boendemiljöer där inomhusvärden inte lever upp till Folkhälsomyndighetens riktvärden uppmärksammas och åtgärdas. Insatser genomförs vid behov för att förbättra ljudmiljön utomhus i anslutning till bostäder och grönområden med syfte att skapa goda livsmiljöer och ökad livskvalitet. Minskning av trafikrelaterat buller medför ofta även lägre emissioner av luftföroreningar och därmed en förbättrad luftmiljö.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Trafikverket</p> <p>Vägföreningar</p>
Byggnade			
18422	HS7	<p>Resurseffektivt och cirkulärt byggande</p> <p>Vid upphandling av ny- eller ombyggnadsprojekt och renovering ställs stegvis allt högre krav på förnybara, cirkulära och giftfria byggmaterial, delningstjänster och återbruk när det bedöms som fördelaktigt ur ett livscykelperspektiv.</p> <p>Befintliga byggnaders potential som materialbank för återbruk av byggmaterial uppmärksammas. Inventering av material inför rivning eller ombyggnad genomförs som ett underlag för återbruk och högkvalitativ materialåtervinning. Återbruk och produkter med hög materialåtervinning som kan ersätta användning av jungfruliga material med höga klimatutsläpp i byggskedet bör prioriteras, tillsammans med att nyttja den fulla livslängden på inbyggda produkter samt att skapa cirkulära flöden för byggprodukter med kort livslängd som byts ut i samband med anpassning av lokaler till nya hyresgäster. Den potentialen för resurseffektivisering och minskad klimatpåverkan som finns i att omvandla befintliga byggnader istället för att bygga nytt behöver också beaktas.</p> <p>Erfarenheter från arbetet med Lokal färdplan för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor i Malmö 2030 (LFM30) och Interreg-projektet Circular Builders sprids till fler kommuner genom etablering av ett skånskt nätverk för hållbart byggande.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Region Skåne</p> <p>Statliga myndigheter</p> <p>Fastighetsföretag</p>

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18423	HS8	<p>Hållbar och cirkulär hantering av massor från byggande</p> <p>Förutsättningar skapas för en mer cirkulär hantering av massor från byggnads- och infrastrukturprojekt där överskottsmassor med lämpliga geotekniska och markkemiska egenskaper kan användas för mer lågkvalificerade ändamål. Detta minskar användningen av jungfruligt täktmaterial för annat än högkvalificerade ändamål i en region där tillgången till ballast är begränsad och behöver säkerställas för framtida generationer. För att hanteringen ska ske på ett klimatsmart sätt behöver användandet av massor ske i samband med, eller i närheten av dess uppkomst. Markytor för hantering och lagring av massor i lämpliga lägen nära exploateringsområden, liksom ytor för etablering av masslogistikcentraler, behöver avsättas i närheten av större byggnads- och infrastrukturprojekt.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Trafikverket</p> <p>Byggföretag</p> <p>Fastighetsföretag</p>
Bostäder			
18424	HS9	<p>Bostadstillsyn för hälsosamma boendemiljöer</p> <p>Den förebyggande tillsynen för mer hälsosamma boendemiljöer prioriteras, framförallt i socioekonomiskt svagare områden. Analyser av större byggnadsbestånd i kommunen genomförs för att lokalisera bostadsområden med ökad risk för undermåliga inomhusmiljöer som ett underlag för prioritering av tillsynsinsatser. Insatserna kan dels handla om informationsåtgärder som förbättrar boendes kunskaper om såväl förutsättningar för en god boendemiljö som gällande regelverk, dels om att hitta enkla sätt för de drabbade boende att genomföra en anmälan vid upplevda brister, samt bedriva uppsökande tillsyn för en förbättrad efterlevnad av regler för att uppnå hälsosammare boendemiljöer för alla.</p>	Kommuner
Biologisk mångfald och ekosystemtjänster			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18425	HS10	<p>Integrering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i urbana miljöer</p> <p>A) Kommunernas planering, byggande och förvaltning fortsätter utvecklas för att bättre ta tillvara och integrera biologisk mångfald och ekosystemtjänster i urbana miljöer. Boverkets metod för hur ekosystemtjänster kan integreras i utvecklingen av urbana miljöer och den kommande vägledningen för grönplaner från Boverket och Naturvårdsverket ger bra underlag för hur arbetet kan genomföras.</p> <p>B) Planeringsunderlag tas fram för de viktigaste ekosystemtjänsterna som rör urban och tätortsnära miljö, samt även regionalt för hälsa, rekreation och vattenrelaterade frågor (grundvattenbildning, vattenreglering som ger översvämningsskydd och hållbar tillgång till ytvatten).</p> <p>C) Regionala offentliga aktörer i Skåne bör i samverkan med genomförandeorganisationer, främst kommunerna, initiera och driva projekt som syftar till att bidra till urban grön infrastruktur, av tillräckligt god kvalitet och kvantitet så att de urbana och tätortsnära ekosystemen ges goda förutsättningar att tillhandahålla de ekosystemtjänster vi alla är beroende av för en god livskvalitet och klimatanpassning samt att den biologiska mångfalden som finns i urbana miljöer bevaras och stärks.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Länsstyrelsen Region Skåne</p>
Friluftsliv och rekreation			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18427	HS12	<p>Friluftslivet tydliggörs i samhällsplaneringen</p> <p>För att säkerställa att det finns tillgång till vardagsnära natur för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser behöver friluftslivet tydliggöras inom kommunens översiktsplanering. Strategiska planeringsunderlag som kartering av viktiga områden för friluftsliv och kommunala friluftspaner är viktiga för att friluftslivet ska synliggöras i samhällsplaneringen.</p>	Kommuner
18428	HS13	<p>Utvecklad lokal energiplanering för trygg elförsörjning och energiomställning</p> <p>Förutsättningarna för etablering av energiproduktion, distribution och tillförsel ska framgå av kommunernas översiktsplaner och energiplaner. Energiplanerna ska vara aktuella och kunna utgöra ett underlag för elnätägars nätutvecklingsplaner samt andra relevanta initiativ som pågår regionalt och nationellt på området.</p> <p>Nya kommunala energiplaner utvecklas med fördel i samverkan med lokala och regionala energibolag, betydande systemanvändare samt andra väsentliga aktörer.</p>	Kommuner Länsstyrelsen Region Skåne

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärds genomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Idéburna organisationer Länsstyrelsen Sveriges Kommuner och Regioner	G = Rutiner och organisatoriska förutsättningar finns på plats för att säkerställa att relevanta sociala, hälso- och miljömässiga aspekter beaktas i berörda planeringsprocesser.		
Bygg- och fastighetsföretag	G = Miljökrav och sociala hållbarhetskrav ingår i beslutade riktlinjer för markanvisning och beaktas kontinuerligt i samband med markanvisning av ny bebyggelse.		
Hyresgästföreningen Idéburna organisationer Bygg- och fastighetsföretag SLU	G = En process finns på plats för att aktivt föra samtal om god gestaltad livsmiljö inom kommunen och med berörda aktörer, och önskvärda resultat kan ses i stadsmiljön.		
Länsstyrelsen fastighetsägare Statens fastighetsverk SLU Skånes Hembygdsförbund.	G = Kommunens aktiva ställningstaganden i relation till kulturmiljöns värden redovisas i översiktsplanen och baseras på aktuella kunskapsunderlag för kulturmiljön.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Arbets- och miljömedicin universitet och högskolor Länsstyrelsen Folkhälsomyndigheten.	G = Ett systematiskt arbete bedrivs för att kartlägga och åtgärda trafikbullerutsatta boendemiljöer.		
Sustainable Business Hub Byggföretag Anläggningsföretag Materialleverantörer Konsulter Branschorganisationer Forskningsinstitut Universitet och högskolor Energibolag Avfallsbolag Centrum för cirkulärt byggande (CCBuild).	Åtgärden består av flera delåtgärder. A. Upphandling G = Rutiner finns på plats för att säkerställa krav på resurseffektivitet och cirkularitet vid upphandling av ny- och ombyggnadsprojekt samt renovering av byggnader. B. Återbruk G = Ett systematiskt arbete bedrivs för ökat återbruk och ökad materialåtervinning av byggmaterial i befintliga och nya byggnader. C. Nätverk G = Ett regionalt nätverk för hållbart byggande är etablerat. (Region Skåne)		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Länsstyrelsen Region Skåne	<p>Åtgärden består av flera delåtgärder.</p> <p>A. Masshanteringsplaner G = Masshanteringsplaner upprättas regelbundet i samband med byggnads- och infrastrukturprojekt för minskad avfallsuppkomst, ökad återanvändning och återvinning av massor.</p> <p>B. Mottagningsytor för massor G = Behovet av materialförsörjning och mottagningsytor för ökad återanvändning och återvinning av schaktmassor beaktas i den fysiska planeringen inom och mellan kommuner. (Kommuner)</p>		

Länsstyrelsen Fastighetsägare	G = En behovsanalys och prioritering av tillsynsinsatser är genomförd och tillsynen bedrivs utifrån detta underlag.
----------------------------------	---

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Universitet och högskolor Boverket Naturvårdsverket Idéburna organisationer Markägare Entreprenörer	<p>Åtgärden består av flera delåtgärder.</p> <p>A. Integreering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster</p> <p>G = Ett systematiskt arbete bedrivs för att ta tillvara och integrera biologisk mångfald och ekosystemtjänster i urbana miljöer.</p> <p>B. Planeringsunderlag</p> <p>G = Ett aktuellt gröstrukturprogram eller motsvarande styrdokument är framtagen som underlag för det lokala arbetet med integrering av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i urbana och tätortsnära miljöer. (Kommuner)</p> <p>G = Regionala planeringsunderlag är framtagna för kommunernas arbete med hälsa, rekreation och vattenrelaterade frågor i urbana och tätortsnära miljöer. (Länsstyrelsen, Region Skåne)</p> <p>C. Projekt</p> <p>G = Regionala projekt är påbörjade eller genomförda. (Länsstyrelsen, Region Skåne)</p>		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Länsstyrelsen Region Skåne	G = Områden och förutsättningar för utveckling av friluftsliv, rekreation och naturupplevelser redovisas i översiktsplanen eller annat relevant styrdokument.		
Energibolag Företag Elbilsladdoperatörer Aggregatorer Fastighetsföretag	<p>Åtgärden består av flera delåtgärder.</p> <p>A. Översiktsplan G = Översiktsplanen redovisar lokala förutsättningar för energiproduktion, distribution och tillförsel.</p> <p>B. Energiplan G = En aktuell energiplan är antagen och fungerar som ett planeringsunderlag för avvägningar i översiktsplanen.</p>		

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

HÅLLBAR MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
Jordbruksmark			
18457	HM1	<p>Begränsad exploatering av jordbruksmark</p> <p>Kommunens ställningstagande för hur man avser att undvika att ta jordbruksmark i anspråk för exploatering bör framgå av kommunernas planeringsstrategi enligt 3 kap. Plan- och bygglagen.</p> <p>Av översiktsplanen bör markanspråk på jordbruksmark tydligt kopplas till kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning, dess värde för långsiktig livsmedelsproduktion och övriga ekosystemtjänster samt kommunens bedömning av vilka "väsentliga samhällsintressen som skall tillgodoses" när exploatering på jordbruksmark föreslås. En bedömning av miljökonsekvenserna för att ta jordbruksmark i anspråk bör beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen till kommunernas översiktliga planering för att synliggöra konsekvenserna som uppstår vid exploatering på jordbruksmark samt visa på alternativen till att ta jordbruksmarken i anspråk. I sammanhanget bör samtliga åtgärder som påverkar jordbruksmarkens värden idag och på sikt vägas in såsom infrastruktur, energiförsörjning och lantbrukets ökade behov av ytor för vattenhantering.</p>	Kommuner
Klimatanpassning			
18458	HM2	<p>Införande av klimatanpassningszoner i fysisk planering</p> <p>Kommunerna uppmärksammas om möjligheten att införa klimatanpassningszoner genom informationskampanj via Regional Kustsamverkans möten och i samband med yttranden kring fysisk planering. Begreppet klimatanpassningszon innebär att kommunerna lägger in en så kallad försiktighetszon längs med kusten som motsvarar den markyta som behövs för att ta hänsyn till havsnivåhöjningens konsekvenser. Kommunerna ska i den fysiska planeringen ta hänsyn till risken för översvämning och erosion och bör även väga in behovet av reträttmarker för strandängar. Genom att använda begreppet klimatanpassningszon blir det lättare att motivera behovet av den avsatta markytan.</p>	<p>Länsstyrelsen</p> <p>Kommuner (samverkan via Regional kustsamverkan)</p>

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18459	HM3	<p>Ökad användning av naturbaserade lösningar för klimatanpassning</p> <p>Naturbaserade lösningar används som åtgärder för att öka naturens egen motståndskraft mot klimatförändringar och skapa förutsättningar för samhället att anpassa sig till effekterna av ett förändrat klimat och kan samtidigt skapa bättre förutsättningar för bevarandet av biologisk mångfald. Erfarenheter från projekten Life Coast Adapt samt Building with Nature, som båda utarbetar förslag och tester för att ta fram de bästa naturbaserade lösningarna, sprids för att klimatanpassa Skåne. Projekten visar även på vikten av att arbeta uppströms för att minska belastningen både vad gäller kvantitet och kvalitet av dagvattenpåverkan vid Skånes kuster. I kommunernas översiktsplaner anges förutsättningarna för eventuella anpassningsåtgärder och kommunens ställningstagande angående markanvändningen.</p>	Kommuner
Våtmarker			
18461	HM5	<p>Lokalisering av våtmarker utifrån biologisk mångfald, övergödning och minskad klimatpåverkan</p> <p>A) En våtmarkskarttjänst tas fram för att identifiera de bästa våtmarkslägena för att förstärka värdeetrakter inom grön infrastruktur, minska övergödningen i enlighet med åtgärdsprogrammet för vattenförvaltningen och övergödningstrategin, ÅGP-arbete, flödesutjämning, vattenhushållning, minskad klimatpåverkan, till exempel genom återvätning av organogena jordar, samt brunifiering.</p> <p>B) Med hjälp av underlaget från karttjänsten fortsätter arbetet med att skapa nya och restaurera befintliga våtmarker. Den största biologiska mångfalden i våtmarkerna bevaras genom skötsel. I arbetet uppmärksammas också kulturhistoriska värden.</p>	<p>Länsstyrelsen</p> <p>Markägare</p> <p>Kommuner</p> <p>Vattenråd</p>
Hotade arter			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18467	HM11	<p>Naturvårdsåtgärder för hotade arter</p> <p>Åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper genomförs. Viktiga livsmiljöer för dessa arter förbättras och utökas geografiskt. Informationsinsatser om arter som är på väg att försvinna genomförs som en förstärkning av arbetet. EU:s Life+ projekt om restaurering av vattendrag och hävdade marker genomförs. Nya Life-projekt för hotade livsmiljöer och arter i Skåne tas fram.</p>	<p>Länsstyrelsen</p> <p>Kommuner</p> <p>Skogsstyrelsen</p>
Främmande arter			
18468	HM12	<p>Strategi för invasiva främmande arter</p> <p>Regional strategi för invasiva främmande arter uppdateras och genomförs för att öka medvetenheten kring invasiva främmande arter, minska spridningen av väletablerade invasiva arter samt få till platseffektiv bekämpning. EU-listade invasiva, främmande arter har högst prioritet i bekämpningsarbetet och dessa arter ska när det är möjligt helt utrotas ur länet.</p>	<p>Länsstyrelsen</p> <p>Kommuner</p> <p>Markägare</p>
Kulturmiljö			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18469	HM13	<p>Kunskapen om kulturmiljön utvecklas</p> <p>Kunskaps- och planeringsunderlag avseende kulturmiljöns värden uppdateras och utvecklas så att de bidrar till kulturmiljöhänsyn i planerings- och samhällsbyggnadsprocesser och vid insatser för miljö- och klimatomställning.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Länsstyrelsen Regionmuseet Malmö museer Kulturen i Lund Helsingborgs museer Skånes Hembygdsförbund Statens fastighetsverk Trafikverket Skogsstyrelsen Svenska kyrkan</p>
Utsläpp - kemikalier			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18478	HM15	<p>Minskade utsläpp av farliga kemiska ämnen</p> <p>Arbetet för att minska utsläpp och läckage av farliga kemiska ämnen från punktkällor och diffusa källor upprätthålls på en hög nivå genom aktiv tillsyn av kemikaliehantering vid miljöfarliga verksamheter. Fokus behöver ligga på att den kemikalieanvändning som inte kan undvikas ska ske på ett säkert sätt, och behöver innefatta aktiva kontroller av miljöfarliga verksamheters fysiska hantering och förvaring av kemikalier, inklusive skick och material på ytor och områden samt hanteringsrutiner och rutiner för riskbedömningar. Fokus behövs också gällande farliga ämnen som kan uppstå som en sekundär följd av verksamheten som bedrivs, t.ex. möjligheten att omhänderta släckvatten.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Länsstyrelsen</p>
Förorenade områden			
18479	HM16	<p>Undersökningar och effektivare åtgärder inom förorenade områden</p> <p>A) Inom arbetet med förorenade områden, både inom tillsynen och genom statligt stöd eller bidrag, utförs undersökningar, och vid behov åtgärder, avseende objekt med riskklass 1 och 2. För att stödja kommunernas tillsynsarbete ges riktad vägledning samt utbildning om att undersöka och åtgärda förorenade områden.</p> <p>B) Inför åtgärder av förorenade områden utreds alternativa åtgärstekniker framför schakt och deponering utan föregående behandling av massor. Avsikten är att stimulera innovativa arbetssätt vilket förväntas leda till ett effektivare saneringsarbete och till mer hållbara efterbehandlingsmetoder.</p>	<p>Länsstyrelsen</p> <p>Kommuner</p> <p>Verksamhetsutövare</p> <p>Exploaterer</p>

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Länsstyrelsen Region Skåne Jordbruksverket LRF Skåne SLU	G = Kommunen redovisar ställningstaganden för hur kommunen avser att undvika att ta jordbruksmark i anspråk för exploatering i översiktsplanen.		
	G = Markområden med risk för översvämning och erosion har utretts och redovisas vid behov som klimatanpassningszoner i översiktsplanen.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Länsstyrelsen Region Skåne Förbundet Skånes kommuner	G = Behovet av klimatanpassningsåtgärder redovisas i översiktsplanen och naturbaserade lösningar väljs i första hand för åtgärder i utpekade områden.		
Skogsstyrelsen LRF Skåne SLU	Åtgärden består av flera delåtgärder. A. Karttjänst G = En ny karttjänst för lokalisering av våtmarker är framtagen. (Länsstyrelsen) B. Anläggning, restaurering och skötsel G = Ett systematiskt arbete bedrivs för att anlägga nya våtmarker samt restaurera och sköta om befintliga våtmarker.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Markägare Skogsbolag Jordbruksföretag Vattenråd Dikningsföretag Fiskevårdsområden Trafikverket Fortifikationsverket Energibolag Idéburna organisationer	Åtgärden består av flera delåtgärder. A. Åtgärdsprogram G = Åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper genomförs i förväntad omfattning. B. Informationinsatser G = Särskilda informationsinsatser om hotade arter är genomförda. C. Pågående Life-projekt G = Pågående Life-projekt är genomfört enligt plan. D. Nya Life-projekt G = Minst ett nytt Life-projekt är beviljat och påbörjat innan år 2025.		
Naturvårdsverket Havs- och vattenmyndigheten	G = Den regionala strategin för invasiva främmande arter är uppdaterad och insatser genomförs i enlighet med strategin.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Hembygdsföreningar och andra idéburna organisationer Fastighetsägare Konsulter inom kulturmiljöområdet Riksantikvarieämbetet	Åtgärden består av flera delåtgärder. A. Riksintresse kulturmiljö G = Översynen av underlag för riksintresse kulturmiljö är genomförd. (Länsstyrelsen) B. Kommunala kulturmiljöunderlag G = Relevanta kommunala kulturmiljöunderlag är framtagna och uppdaterade vid behov. (Kommuner) C. Kulturmiljö vatten G = Relevanta kunskapsunderlag för kulturmiljöer som berörs av vattenvårdsåtgärder eller tillståndsprövning avseende vattenverksamhet är framtagna. D. Kulturmiljö havsplanering G = Kunskapsunderlag för beaktande av kulturmiljöer i samband med havsplaneringen är framtagna. E. Kulturmiljö klimatpåverkan G = Kunskapsunderlag för hur klimatförändringar påverkar kulturmiljöer är framtagna.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärds genomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Verksamhetsutövare VA-huvudmän	G = En aktiv tillsyn av kemikaliehantering är genomförd vid relevanta miljöfarliga verksamheter.		
Naturvårdsverket SGU SGI	<p>Åtgärden består av flera delåtgärder.</p> <p>A. Undersökningar och saneringsåtgärder G = Undersökningar av förorenade områden är genomförda och sanerade vid behov.</p> <p>B. Alternativa åtgärder G = Alternativa åtgärdstekniker utreds systematiskt inför beslut om sanering och efterbehandling av förorenade områden.</p>		

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

[illegible]

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

HÅLLBAR LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
<i>Biologisk mångfald och ekosystemtjänster</i>			
18505	HL4	<p>Gynna vilda pollinatörer i hela landskapet</p> <p>Pollinering är en av våra viktigaste ekosystemtjänster som bidrar till produktion av livsmedel och till fungerande ekosystem. Vilda pollinatörer i det skånska landskapet, såsom vildbin, blomflugor, fjärilar och skalbaggar är trängda genom att deras livsmiljöer av främst blomrika ängar och hagar blivit färre. Åtgärder behövs för att öka blomrikedomen och förutsättningar för boplatser behöver skapas. Målet med åtgärderna är att uppnå största möjliga anpassning av markanvändningen i landskapet för att gynna de vilda pollinatörerna till nytta för livsmedelsproduktionen och för att skapa motståndskraftiga ekosystem.</p>	<p>Länsstyrelsen</p> <p>Kommuner</p>
<i>Teknikutveckling och digitalisering</i>			
18521	HL6	<p>Stöd för bredbandsutbyggnad och ökad digitalisering inom livsmedelsproduktionen</p> <p>Tillgång till snabbt bredband i hela Skåne och en ökad grad av digitalisering i livsmedelsproduktionens processer främjas. Särskilda satsningar för bredbandsutbyggnad på landsbygden, där primärproduktionen sker, är särskilt viktig.</p>	<p>Bredbandsföretag</p> <p>Region Skåne</p> <p>Kommuner</p> <p>Lunds universitet</p>
<i>Utsläpp - växtskyddsmedel</i>			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18536	HL7	<p>Minskade läckage av växtskyddsmedel från växthus</p> <p>Vattenflödena i växthus kartläggs för att upptäcka riskområden och riskmoment för läckage av växtskyddsmedel. Åtgärdsplaner tas fram och åtgärder genomförs så att negativa effekter på vattenekosystem och pollinatörer undviks. Detta uppnås bland annat genom att tillämpa och sprida den nya generella informationen som finns gällande läckage från växthus och de åtgärder som kan göras för att minska denna risk. Informationen kan spridas genom tillsyn, behörighetsutbildningar och rådgivning genom t.ex. Greppa Näringen. Verksamhetsutövare kan tillämpa den nya kunskapen när de genomför sin egenkontroll av sin verksamhet. Uppföljning görs genom tillsyn av kommunerna.</p>	<p>Verksamhetsutövare</p> <p>Kommuner</p>
<i>Vattenhushållning</i>			
18537	HL8	<p>Åtgärder för vattenhushållning och klimatanpassning i landskapet</p> <p>Naturliga och naturliga svämområden och våtmarker som fungerar som utjämnande magasin vid höga flöden bevaras och återskapas för att minska risken för erosion, översvämningsskador och uttorkning. Om bevattningsdammar anläggs ges de utformningen av våtmarker och ges även värden för biologisk mångfald och näringsrening och anpassas till landskapsbilden, samtidigt som de hushåller med vatten genom att ersätta motsvarande uttag av grundvatten för bevattning. Bevattningsvåtmarkerna placeras så att de inte hindrar återställningen av naturliga svämområden.</p>	<p>Länsstyrelsen</p> <p>Kommuner</p> <p>Vattenråd</p> <p>Skogsstyrelsen</p> <p>Markägare</p>
	<i>Matsvinn</i>		

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18539	HL10	Samverkan för att minska matsvinn Genom innovation och samverkan lokalt och regionalt (mellan forskning, företag, entreprenörer, kommuner, idéburna organisationer med flera) minskas matsvinnet i alla led i livsmedelskedjan. Samverkan som även främjar inkludering och jämlik hälsa uppmuntras. En regional plattform för erfarenhetsutbyte och ökad kunskap kring arbete för minskat matsvinn utreds.	Region Skåne Kommuner Livsmedelsföretag Idéburna organisationer
Upphandling och inköp			
18540	HL11	Inköp av miljöbra mat Offentlig sektor köper i högre utsträckning in mat som gynnar hållbar matproduktion och bidrar till minskade klimatutsläpp. Närproducerade, ekologiska och säsongsanpassade råvaror prioriteras. Andelen vegetabilier och naturbeteskött ökas. Kartläggning av möjligheter för att underlätta t.ex. upphandling av närproducerat kan behövas.	Kommuner Region Skåne Länsstyrelsen Statliga myndigheter
Avloppsslam			
18541	HL12	Uppströmsarbete för minskade gifter i slam Aktivt uppströmsarbete bedrivs av VA-huvudmännen i samarbete med tillsynsmyndigheter för att minska mängderna av oönskade ämnen i det avloppsslam som produceras vid kommunala avloppsreningsverk. Uppströmsarbete uppmärksammas vid behov i tillsynen samt vid prövning av både reningsverk och miljöfarliga verksamheter som avser släppa sitt vatten till kommunala reningsverk.	VA-huvudmän Länsstyrelsen Kommuner
18542	HL13	Kunskapsuppbyggnad om fosforutvinning från rötslam Kunskapsutvecklingen följs kring alternativ till slamspridning, såsom förbränning, i syfte att omhänderta fosfor från rötslam för återföring till jordbruksmark och vid tillräcklig kunskap genomförs åtgärder.	Kommuner Företag Länsstyrelsen VA-huvudmän

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
Näringslivs- och landsbygdsutveckling			
18544	HL15	<p>Samverkan för hållbar landsbygdsutveckling genom Leader-metoden</p> <p>Samverkan mellan lokal och regional nivå fortsätter att utvecklas för att stärka miljö- och hållbarhetsperspektivet i de lokala utvecklingsstrategierna för Skånes Leaderområden för programperioden 2023-2027. Samordning av mål och insatser i de lokala utvecklingsstrategierna med relevanta regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling skapar förutsättningar för ökad samverkan och synergier i miljö- och hållbarhetsarbetet på lokal och regional nivå.</p>	<p>Lokala aktionsgruppen för respektive Leaderområde LAG (ideella-, offentliga- och privata organisationer) Leaderkontoren Kommuner Region Skåne Länsstyrelsen</p>

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärds genomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Region Skåne Trafikverket Fortifikationsverket Skogsstyrelsen Markägare Idéburna organisationer	G = Åtgärder i landskapet genomförs systematiskt för att gynna vilda pollinatörer.		
Post- och Telestyrelsen Länsstyrelsen SLU Livsmedelsproducerande företag	G = Stöd till bredbandsutbyggnad och ökad digitalisering inom livsmedelsproduktionen genomförs kontinuerligt.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Länsstyrelsen	G = Kartläggningar av vattenflöden är genomförda i berörda växthus. Åtgärdsplaner är framtagna vid behov och följs upp inom tillsynen.		
LRF Skåne Hushållningssällskapet SLU	<p>Åtgärden består av flera delåtgärder.</p> <p>A. Svåmområden G = Naturliga och naturlika svåmområden och våtmarker, som kan fungera som utjämnande magasin vid höga flöden, är identifierade och insatser för att bevara eller återskapa dessa är genomförda där det är lämpligt.</p> <p>B. Bevattningsdammar G = Nya bevattningsdammar utformas som våtmarker med värde för biologisk mångfald och näringsrening och med hänsyn till landskapsbilden där det är relevant.</p>		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Länsstyrelsen Hållbar Utveckling Skåne Universitet och högskolor Krinova Livsmedelsakademin IUC Syd Packbridge LRF Skåne RISE	Åtgärden består av flera delåtgärder. A. Samverkan för minskat matsvinn G = Samverkan för minskat matsvinn i alla led är utvecklad. B. Regional plattform G = En utredning om en regional plattform kring arbetet med matsvinn är genomförd och resultaten är implementerade i berörda verksamheter.		
Livsmedelsföretag SLU	G = Rutiner för att köpa in mat som gynnar hållbar matproduktion och bidrar till minskade klimatutsläpp har tagits fram och används.		
Verksamhetsutövare Lantbruksföretag	G = Ett systematiskt och aktivt uppströmsarbete för att minska föroreningar i avloppsslam genomförs. (Kommunen bör stämma av uppföljningen av åtgärden med berörd VA-huvudman.)		
Universitet och högskolor	G = Åtgärder för att omhänderta fosfor från rötslam är genomförda. (Kommunen bör stämma av uppföljningen av åtgärden med berörd VA-huvudman.)		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Landsbygdsnätverket Jordbruksverket	G= En systematisk samverkan sker mellan lokal och regional nivå inom arbetet med de lokala utvecklingsstrategierna för att stärka miljö- och hållbarhetsperspektivet.		

Kommunens anteckningar/Kommentar

Trial	Control	MCI	AD
1	85	75	65
2	88	78	68
3	90	80	70
4	92	82	72
5	95	85	75

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
Utbildning			
18573	HK1	<p>Stärka utbildningen för hållbar utveckling och främja ett livslångt lärande för alla</p> <p>Utbildningsinsatser på alla nivåer i samhället fortsätter utvecklas för att säkerställa att alla får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, Agenda 2030 och ett livslångt lärande både i sina yrkesroller och som medborgare. Kontinuerlig vidareutbildning av lärare inom förskola, grundskola, gymnasieskola, folkhögskola, universitet och högskola samt folkbildning om hållbar utveckling genomförs för att säkerställa att lärande för hållbar utveckling integreras i undervisningen inom hela utbildningssystemet.</p>	<p>Lunds universitet Malmö universitet Högskolan i Kristianstad SLU Alnarp World Maritime University Folkhögskolor Studieförbund Idéburna organisationer Kommuner och andra utbildningsaktörer</p>
Samverkan			
18582	HK3	<p>Framtagande av strategi för ökad samverkan mellan idéburen och offentlig sektor inom miljö och hållbarhet</p> <p>En regional strategi tas fram för ökad samverkan mellan idéburen sektor och offentlig verksamhet i miljö- och hållbarhetsarbetet. Strategin ska peka ut prioriterade samverkansområden utifrån en analys av den idéburna sektorns pågående arbete och kompetenser inom miljö- och hållbarhetsområdet, samt redovisa finansieringsmöjligheter för det fortsatta arbetet. Strategin får gärna innehålla samverkansområden som stärker möjligheterna till fysisk aktivitet, social inkludering och delaktighet.</p>	<p>Länsstyrelsen Region Skåne Kommuner Nätverket Idéburen sektor Skåne Hållbar utveckling Skåne.</p>
Upphandling och inköp			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18584	HK5	<p>Kompetenscentrum för hållbara inköp</p> <p>Formerna för finansiering, lokalisering och nyttjande av ett Kompetensforum för hållbara inköp i Skåne utreds. Väl på plats fyller forumet behovet av erfarenhetsutbyte och samordning kring hållbar upphandling. Detta genom att alla organisationer bidrar med informationsutbyte och sina olika kompetenser. Forumets fokus kommer bland annat vara att miljö-, hälso- och sociala krav ställs på varor, tjänster och entreprenader i den offentliga upphandlingen samt att uppföljning av kraven genomförs.</p>	<p>Hållbar utveckling Skåne Region Skåne Länsstyrelsen Kommuner</p>
Avfallsförebyggande			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18585	HK6	<p>Förebyggande av avfall och ökat återbruk</p> <p>För att främja det avfallsförebyggande arbetet i länet genomförs följande:</p> <p>A) Det systematiska arbetet med att förebygga avfall stärks inom alla verksamheter, genom en analys av varför avfall uppstår och vad som kan göras för att minska avfallet. Prioriterade avfallsslag är elektronik, mat, textil, plast och byggavfall. Framtagna vägledningar fortsätter spridas och kan fungera som underlag för arbetet.</p> <p>B) Den regionala samverkan för arbetet med förebyggande av avfall stärks. Goda exempel sprids i länet.</p> <p>C) Hushållen informeras om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras.</p> <p>D) Koncept för ökat delande och återbruk utvecklas i kommunerna.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Region Skåne</p> <p>Statliga myndigheter</p> <p>Hållbar Utveckling Skåne</p> <p>Företag</p> <p>Avfallsbolag</p> <p>Idéburna organisationer</p>

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18586	HK7	<p>Avfallsförebyggande genom tillsyn och prövning</p> <p>Vid prövning och tillsyn ställs krav på att verksamhetsutövaren redovisar hur de aktivt jobbar med avfallshierarkin samt hur de klassificerat sina olika avfallsströmmar och uppvisa deras efterlevnad av miljöbalken. Vidare ska verksamhetsutövaren visa på vilket sätt de arbetar förebyggande och hur de hanterar faror för miljön och konsekvenser av olyckor så att en hållbar utveckling kan främjas.</p> <p>Material som tagits fram inom Miljösamverkan Skånes projekt Avfallsförebyggande genom tillsyn och prövning används.</p>	Länsstyrelsen Kommuner
Vattenhushållning			
18587	HK8	<p>Främja effektiv och hållbar vattenhushållning hos näringslivets stora vattenanvändare</p> <p>Rådgivning och stöd genomförs för att effektivisera vattenanvändning och hushållning med vattenresurser hos större vattenanvändare för att främja ett systematiskt arbete med att minimera och recirkulera vatten i verksamheten. Stöd i form av verktyg för vattenkartläggning, åtgärdsanalys och handlingsplan utvecklas. Förutsättningarna för hushållning och effektivisering av vattenanvändningen uppmärksammas i prövning och tillsyn av verksamheter.</p>	Länsstyrelsen Region Skåne Kommuner
Kemikalier			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18588	HK9	<p>Systematiskt arbete med produktvalsprincipen vid hantering av kemiska ämnen</p> <p>För att minska förekomsten av farliga ämnen i samhället ställs krav på miljöfarliga verksamheter i samband med tillsyn och prövning att de ska arbeta aktivt och systematiskt med utfasningsarbete. Kemikalieanvändning ska i möjligaste mån ersättas av andra metoder och om det inte är möjligt ska mindre farliga ämnen premieras. För de kemiska ämnen som inte kan fasas ut eller substitueras med annat, ska hanteringen riskbedömas. Bedömningar av såväl möjligheten till utfasning och substitution samt hur kvarvarande kemikalier ska hanteras på ett säkert sätt behöver vara återkommande, för att fånga upp framtida ändrade förutsättningar.B) En förutsättning för arbetet är att verksamhetsutövare genomför inventeringar av vilka kemiska ämnen som används och vilka risker som finns därav, och tillsyn av kemikalieförteckningar blir därmed en naturlig startpunkt.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Länsstyrelsen</p>

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18589	HK10	<p>Strategiskt arbete för ett giftfritt Skåne</p> <p>Det regionala arbetet med att fasa ut och minska den samlade exponeringen och spridningen av miljö- och hälsoskadliga ämnen, vilket också bidrar till giftfria och cirkulära kretslopp, fortsätter utvecklas genom följande insatser:</p> <p>A) Samverkan för genomförandet av lokala kemikalieplaner och kemikalieåtgärder på regional och lokal nivå.</p> <p>B) Inventering och utfasning av miljö- och hälsoskadliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.</p> <p>C) Krav ställs på att varor och kemiska produkter är fria från särskilt farliga ämnen i samband med offentlig upphandling. I första hand upphandlas och köps in varor och kemiska produkter som uppfyller motsvarande kriterier som ingår i miljömärkningar.</p> <p>D) Företag som importerar eller tillverkar varor ställer krav på att nya varor är fria från särskilt farliga ämnen.</p> <p>E) Kompetenshöjande insatser genomförs för att stärka kunskapen om miljö- och hälsoskadliga ämnen hos myndigheter, kommuner och företag.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Region Skåne</p> <p>Länsstyrelsen</p> <p>Statliga myndigheter</p> <p>Företag</p>
		Hållbarhetssäkring	

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18591	HK12	<p>Hållbarhetssäkring av planer, beslut och investeringar</p> <p>Metoder för hållbarhetssäkring av strategiska planer, beslut och investeringar utvecklas som verktyg för att styra verksamheten mot ökad hållbarhet. Det är både den förväntade effekten och själva genomförandet av planerna, beslutet eller investeringen som ska hållbarhetssäkras. Hållbarhetsfrågor behöver lyftas, diskuteras och bedömas i tidiga skeden genom att bredda perspektivet, ställa rätt frågor vid rätt tidpunkt och göra konsekvensbedömningar av olika planer, beslut och investeringar.</p> <p>Hållbarhetssäkringen ska bidra till att säkerställa att strategiska planer, beslut eller investeringar som genomförs är relevanta i förhållande till de strategier som finns för frågan eller området, leder till förbättrade sociala, miljömässiga och ekonomiska förhållanden, minskar negativa sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter av planerna, beslutet eller investeringen, samt synliggör mål- och intressekonflikter.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Länsstyrelsen Region Skåne Statliga myndigheter.</p>
Näringslivsutveckling			
18593	HK14	<p>Näringslivssatsning kring FN:s hållbarhetsmål för hållbara affärer</p> <p>Kunskapsuppbyggande insatser riktat till näringslivet genomförs där företagen lär sig mer om vad de globala hållbarhetsmålen betyder för den egna verksamheten.</p> <p>Insatserna skapar förutsättningar för små och medelstora företag att integrera hållbarhet i sin verksamhetsutveckling och därmed bli konkurrenskraftiga, attraktiva arbetsgivare och skapa nya affärsmodeller med andra företagare.</p>	<p>Region Skåne Länsstyrelsen</p> <p>Kommuner</p>
Nedskräpning			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18594	HK15	Minskad nedskräpning En regional informationskampanj mot nedskräpning genomförs och ett gemensamt kartverktyg för inrapportering av nedskräpning tas fram. Strandstädningen genomförs i kommuner som har problem med marin nedskräpning..	Kommuner Marint Kunskapscenter i Malmö
<i>Plastanvändning</i>			
18595	HK16	Minskad miljöpåverkan från plast Plastens miljöpåverkan beaktas i framttagande av strategier och planer samt vid upphandling och inköp. Naturvårdsverkets stöd samt den regionala strategin för att minska mängden plast i hav och natur (se www.tankomplast.se) används som kunskapsunderlag och som vägledning för genomförande av åtgärder för att minska de negativa effekter som plastanvändning kan medföra i form av nedskräpning, miljögifter och klimatutsläpp.	Kommuner Länsstyrelsen Region Skåne
<i>Konsumtion och livsstil</i>			

Nr i Åtgärdswebben	Nr i programmet	Åtgärd	Huvudaktör
18596	HK17	<p>Hållbara konsumtionsmönster för ökad livskvalitet</p> <p>Kunskapsuppbyggande insatser genomförs kring konsumtionsmönster och livsstilar som leder till minskad miljöpåverkan och minskad konsumtion med bibehållen eller ökande livskvalitet. Engagemanget kring delande och cirkulära lösningar hos individen bör tas tillvara. Därmed stärks förståelsen för hur hållbara livsstilar, som kan innebära ett gott liv, även kan integreras i det strategiska miljö- och klimatarbetet. Hänsyn bör tas till socioekonomiska och kulturella aspekter. Goda exempel på redan genomförda insatser samlas och sprids i länet.</p>	<p>Kommuner</p> <p>Region Skåne Länsstyrelsen Hållbar Utveckling Skåne</p>

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
	G = En kontinuerlig vidareutbildning av lärare inom förskola, grundskola, gymnasieskola, folkhögskola, universitet och högskola samt folkbildning om hållbar utveckling genomförs.		
Idéburna organisationer Lokala aktionsgruppen för respektive Leaderområde LAG (ideella-, offentliga- och privata organisationer) Leaderkontoren	G = En strategi för ökad samverkan mellan idéburen och offentlig sektor är framtagen.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Statliga myndigheter	G = Formerna för ett kompetenscentrum för hållbara inköp är utredda och ett kompetenscentrum är etablerat.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
<p>Avfall Sverige fastighetsägare Arkitekter Rivnings- och byggföretag</p>	<p>Åtgärden består av flera delåtgärder.</p> <p>A. Systematiskt arbete inom verksamheten G = En analys av varför avfall uppstår och vad som kan göras för att minska avfallet inom den egna organisationen är framtagen och relevanta beslut för att minska avfallet är tagna.</p> <p>B. Regional samverkan G = Regional samverkan sker och goda exempel sprids.</p> <p>C. Hushållen informeras G = Kontinuerliga informationsinsatser sker till hushållen om förebyggande av avfall och återbruk. (Kommuner)</p> <p>D. Ökat delande och återbruk G = Koncept för ökat delande och återbruk är framtagna och implementerade. (Kommuner) (Kommunen bör stämna av uppföljningen av åtgärden med berört avfallsbolag.)</p>		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
	G = Krav ställs på avfallsförebyggande åtgärder hos relevanta verksamhetsutövare i enlighet med Miljösamverkan Skånes material.		
Företag Sydsvenska Handelskammaren Krinova VA-huvudmän	G = Rådgivnings- och stödinsatser till företag gällande vatteneffektivisering genomförs systematiskt.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Verksamhetsutövare	G = Krav ställs på ett aktivt och systematiskt utfasningsarbete vid tillsyn och prövning.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Arbets- och miljömedicin Universitet och högskolor Kemikalieinspektionen	<p>Åtgärden består av flera delåtgärder.</p> <p>A. Samverkan G = Samverkan sker för genomförande av lokala kemikalieplaner och kemikalieåtgärder.</p> <p>B. Inventering och utfasning G = Ett systematiskt arbete för inventering och utfasning av miljö- och hälsoskadliga kemiska produkter genomförs.</p> <p>C. Offentlig upphandling G = I relevanta upphandlingar ställs krav på att varor och kemiska ämnen är fria från särskilt farliga ämnen.</p> <p>D. Företagens kravställning G = Krav ställs på att nya varor är fria från särskilt farliga ämnen. (företag)</p> <p>E. Kompetenshöjande insatser G = Regelbundna kompetenshöjande insatser genomförs för att stärka kunskapen om miljö- och hälsoskadliga ämnen.</p>		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Idéburna organisationer	G = Metoder för hållbarhetssäkring av strategiska planer, beslut och investeringar har utvecklats och implementerats i verksamheten.		
Hållbar Utveckling Skåne Almi Business Sweden Coompanion Små och medelstora företag	G = Kunskapsuppbyggande insatser genomförs regelbundet där näringslivet får kunskap om vad de globala hållbarhetsmålen betyder för den egna verksamheten.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Länsstyrelsen Region Skåne Marint centrum i Simrishamn Idéburna organisationer Avfallsbolag	Åtgärden består av flera delåtgärder. A. Informationskampanj G = En informationskampanj mot nedskräpning är genomförd. B. Kartverktyg G = Kartverktyg för inrapportering av nedskräpning är framtaget och används. C. Strandstädning G = Strandstädning genomförs regelbundet i berörda kommuner.		
Statliga myndigheter Livsmedelsföretag Detaljhandeln Städföretag Byggföretag Plastproducenter Produktindustrin Universitet och högskola VA-huvudmän Avfallsbolag Idéburna organisationer	G = Ett systematiskt arbete genomförs för att beakta plastens miljöpåverkan i strategier, planer och vid upphandling.		

Medaktör	Vägledning för bedömning av åtgärdsgenomförande i Åtgärdswebben	Ange genomförandegrad (välj i listan)	Beskriv åtgärdsarbetet
Idéburna organisationer Energikontoret Skåne Medborgare	G = Insatser för att bygga upp kunskap om hållbara konsumtionsmönster och ökad livskvalitet genomförs kontinuerligt.		

Kommunens anteckningar/Kommentar

[illegible]

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar

--

[illegible]

Kommunens anteckningar/Kommentar

Kommunens anteckningar/Kommentar